

Ovo je važan prvi roman, važan za nas, za polarne medvede, za planetu. Vrlo je dirljiv, predivno ispričan i nezaboravan.

Majkl Morpurgo

Potpuno zanosno, prepuno divljine i ljubavi.

Karli Sorosijak, autor knjige *Ja, Kozmo*

Priča koja potpuno nosi... Žestoka, divlja i puna nade. A umetnički rad Levija Pinfolda je božanski.

Abi Elfinston, autorka knjige *Nebeska pesma*

Postoji neki ikoničniji i ganutljiviji simboli globalnog otopljanja nego što su polarni medvedi na svojim sve manjim i manjim polovima, pa ipak u ovoj neodoljivoj priči i intuitivnom saosećanju nazire se nada i za medvede i za naredne generacije nalik Ejpril.

Pirs Tordej, autor *Poslednje divljine*

I zagrljaj i bojni poklič i najlepše prijateljstvo u srcu su ove priče. Veza Ejpril i medveda menja ih zauvek. Možda će promeniti i tebe.

Ajsling Fauler, autorka *Radanja vatre*

Prelepa priča. Moje srce pripalo je Ejpril i medvedu, kao i izgubljenoj divljini na severu. Ovo je izuzetno važno štivo, koje pokazuje koliki danak klimatske promene uzimaju svetu prirode.

Loren Džejms, autorka *Tišine na kraju sveta*

Blistavi debi. Magična priča ispričana samopouzdanom, s prelepim ilustracijama Levija Pinfolda. Predviđam joj grmeću budućnost.

Tajms, Dečja knjiga nedelje

Na jednom nivou ovo je čisti eskapizam, sreća, avantura i neobična veza između deteta i životinje. Ali, postoji i mnogo dublja poruka u knjizi. Ejpril deli zabrinutost mnogih mladih za okruženje, svedočeci iz prve ruke o klimatskim promenama. Hana Gold joj daje priliku da izvrši uticaj koji će razumeti deca koja se osećaju bespomoćno. Prelep nezaboravan debi, unapređen Pinfoldovom umetnošću koja oduzima dah. Fiona Nobl, Bukseler, Dečja knjiga meseca. Ovo bi mogla biti najvažnija dečja knjiga dekade. Nešto najbliže savršenoj dečjoj knjizi.

Linda Hil, *LindasBookBag*

POSLEDNJI MEDVED

HANA GOLD

POSLEDNJI MEDVED

Prevod s engleskog: Aida Bajazet

Ilustracije: Levi Pinfold

Originally published in the English language in Great Britain by HarperCollins *Children's Books*, a division of Harper
Collins *Publishers* Ltd., under the title:

THE LAST BEAR

Text © Hannah Gold 2021

Illustrations copyright © Levi Pinfold 2021

Cover illustrations copyright © Levi Pinfold 2021

Translation © 2022 Propolis Books za srpsko izdanje
translated under licence from HarperCollins*Publishers* Ltd

*Posvećeno mojim roditeljima,
planeti i svim belim medvedima na svetu*

ZALIV
MORŽEV

↑
GOLEME STENE
LONGERBJJEN
SVALBARD
428 KM

MESTO
DOLASKA

*OSTRVO
MEDVEDA*

MEDVEĐA PEČINA

JEZERO U
OBLIKU SRČA

OŠTRE
LITJICE

VREMENSKA BRVNARA
+ METEOROLOŠKA
STANJICA

GRAD
TROMZO
534,3 KM

PRVO POGLAVLJE

Pismo

EJPRIL VUD NAŠLA se licem u lice s belim medvedom tačno tri nedelje pošto je stigla na Ostrvo medveda. Ali pre toga morala je nekako da stigne tamo, i to putovanje otpočelo je otprilike četiri meseca ranije.

Do tog trenutka njen život se odvijao manje-više normalno mada je morala da prizna kako je ta normalnost bila prilično neobična. Njen otac je radio kao naučnik na obližnjem univerzitetu, gde je dano-

noćno proučavao klimatske promene. Baš kao što je vreme nepredvidivo, tako su bili i tatini odlasci i dolasci. Ponekad bi se vratio s posla u jedanaest uveče, a ponekad bi tek otišao po njenom povratku iz škole. Retko kad je radio vikendima, ali kad jeste, posle toga bi dobio tri slobodna dana. Čak i tada, on se zatvarao u svoju radnu sobu i zabijao nos u stare, prašnjave knjige, po čijim marginama je pisao beleške toliko sitnim slovima da ni oko sokolovo nije moglo da ih pročita. Kad bi mu Ejpril donela šolju čaja ili večeru, samo bi odmahnuo glavom, skinuo naočare s nosa i pogledao je toliko iznenađeno kao da je zaboravio da uopšte ima kćerku. „Oh, to si ti”, rekao bi odsutno. „Hvala ti... Ejpril.” Zatim bi ponovo zagnjurio glavu u svoje knjige i zabio olovku među zube, posle čega bi ona tiho izašla i nečujno zatvorila vrata za sobom.

Ejpril je imala samo četiri godine kad joj je mama nastradala. Kad god bi pomislila na nju, setila bi se jednog divnog letovanja provedenog s roditeljima. Njen tata se nije ponovo oženio i to se videlo i na

njihovoj kući. Bila je visoka, uzana i spolja je delovala tužno, dok je iznutra kroz nju strujala neka čudna hladnoća. Sve stvari bile su prekrivene tankim slojem prašine i osećalo se da nešto tu jako nedostaje – taj utisak Ejpril nije umela da objasni rečima.

Tako je ona najveći deo vremena provodila u stražnjem delu dvorišta, gde je u velikom žbunu divlje kupine živela porodica gradskih lisica. Bila je posebno fascinirana jednim mladunčetom, koje je nazvala Hrabro Srce zato što joj je delovalo odvažnije od ostalih i jednom joj *umalo* dozvolilo da ga nahrani jagodama iz ruke. Vreme koje je provodila u dvorištu brzo bi joj proletelo i jedino su ga remetili njeni odlasci u školu. Ejpril nije volela školu, a ni devojčice iz škole nisu volele nju. Ona nije znala da li je to jer je vonjala na lisice, zato što je bila najsitnija u razredu ili zbog toga što se šišala baštenskim makazama. Bilo kako bilo, njoj to nije mnogo smetalo zato što je životinje volela mnogo više od ljudi.

One su bile prosto bolje i nežnije od njih.

A onda je jednog dana stiglo to pismo.

Ejpril je sedela na podu u turskom sedu i jela kukuruzne pahuljice iz činije, dok je njen tata na drugom kraju dnevne sobe grickao tost, s kog mu se cedila marmelada po novinama. Bio je kraj novembra i Ejpril je pojurila ka vratima pošto je čula da je paketić s poštom pao na njihov otirač. Možda je to božićna čestitka od bake Eplz? Ne samo što im je ona uvek slala čestitke pre svih nego je, takođe, bila njena omiljena baka jer je uvek mirisala na toplo, slatko pecivo i živela u kući pored mora.

Pred vratima nije bilo božićnih čestitki, ali zato jeste jedan veliki, debeo koverat na kom je pisalo SLUŽBENI DRŽAVNI POSAO i imao je poštanski pečat Norveške.

Spustila je koverat pored oćevog tosta i on ga je odsutno podigao i prineo ustima da ga zagriže. Shvativši šta je uradio, napravio je ćudnu grimasu i pogled mu se zacaklio, kao da ga je neko upravo omađijao.

„Šta je to?“, upitala ga je Ejpril.

„Putovaćemo u Polarni krug“, rekao joj je dok je

čitao pismo, brzo trepćući. „Dobio sam posao. Da budem iskren, nisam mislio da će baš mene odabrati, već nekog lokalnog naučnika. Očigledno im se mnogo dopao moj naučni rad na temu Zemljine atmosfere. To je meteorološka stanica na ostrvu udaljenom oko dan plovidbe od severne norveške obale.”

Ejpril je poskočila nekoliko puta pre nego što mu je odgovorila. „Kakvo je to ostrvo? Koliko ljudi živi na njemu?”

„Oh”, uzdahnuo je i stidljivo je pogledao. „To nije *takvo* ostrvo. U stvari... na njemu neće biti drugih stanovnika osim nas dvoje.”

„Samo nas dvoje?” Nešto penušavo i čudno prostrujalo je kroz nju. „Bićemo potpuno *sami* na celom tom ostrvu?”

Tata se nagnuo ka njoj. „Pomisli samo na sve avanture koje ćemo tamo doživeti. Bićemo kao Robert Skot i njegov pomoćnik na Antarktiku. To ostrvo nije ni nalik ovom okruženju – tamo ima mnogo jezera, potoka i planina. I na njemu je sve neistraže-

no. Nema automobila, vozova i aviona. Nema čak ni puteva! Samo čista, netaknuta priroda.”

Nije morao ništa više da joj kaže jer je njeno srce već radosnije kucalo. Ne samo što će boraviti u Polarnom krugu, već će tata i ona biti *stalno* zajedno. Samo njih dvoje. Moći će da rade toliko toga zajedno – da prave Sneška, da se spuštaju sankama niz planinu i...

„Podrazumeva se da će mi posao i dalje biti veoma važan”, dodao je on ozbiljnim tonom i još ozbiljnijeg izraza lica, i time raspršio sve njene nade.

„Šta ćeš tamo raditi?”, upitala ga je Ejpril.

„Norveška vlada želi da stekne mnogo precizniju sliku o tome kako globalno zagrevanje utiče na polarnu regiju, pa ću ja beležiti sve te podatke u periodu od šest meseci.”

Ejpril je znala mnogo toga o topljenju polarnih kapa i, uz lov na lisice, to je bila jedna od stvari zbog koje se osećala istovremeno ljutito i bespomoćno.

„A šta će biti s mojom školom?”

„Ejpril”, tata se nagnuo ka njoj. „Na Arktiku ćeš

za šest meseci naučiti mnogo više nego za šest godina provedenih u školi.”

Ponovo ga je pogledala u lice. Oči su mu sada bile sjajne i na obrazima su mu se pojavile dve ružičaste tačke. Ono penušavo osećanje ponovo je prostrujalo kroz nju.

„Kada krećemo?”

Naravno, nisu svi bili oduševljeni. Baka Eplz ih je pozivala telefonom bar tri puta dnevno da im kaže koliko su nepromišljeni. Čula je da su tamo talasi visoki kao oblakoderi i da se temperatura spušta i do pedeset ispod nule. Gledala je emisiju Dejvida Atenboroa u kojoj su morževi napali ljude i rasporili ih svojim oštrim kljovama. Šta ako se to njima desi, a u blizini nema ni bolnice ni bilo koga drugog ko bi im pomogao ako se povrede?

To nije mesto za jedanaestogodišnju devojčicu, rekla je. Pogotovo ne za tako osetljivo dete kao što je Ejpril, koja je, zahvaljujući svom ocu, ionako već dovoljno podivljala. Odakle mu ideja da je vodi na

neko pusto, ledeno ostrvo koje, čak i da je sunčano, nije dobro za dete?

Ali tata je ostao pri svom, sve vreme se pretvarajući da je ne čuje.

„Pobogu, Edmundel!”, ljutito je vikala na njega. „To ostrvo se zove Ostrvo medveda! Šta ako ti medved pojede kćerku?”

Uzalud joj je tata objašnjavao da, uprkos nazivu, na ostrvu nema nijednog medveda – baka Eplz prosto nije htela da ga sasluša.

„Ugledaš li belog medveda, Ejpril”, rekla joj je, „beži koliko te noge nose! Beži i ne osvrći se!”

I tako su njih dvoje prvog aprila krenuli na put. Trebalo je da dolete do Osla, zatim presednu u drugi avion, kojim će leteti do gradića po imenu Tromzo – a odatle nastaviti put brodom do Ostrva medveda. Kad se avion odlepio od piste i poleteo ka severu, Ejpril je zalepila nos uz prozor i pogledala u svoj dom, koji je polako nestajao s vidika.

To bi bilo to.

Krenuli su ka Polarnom krugu.

DRUGO POGLAVLJE

Ostrvo medveda

„ZNAŠ LI DA je tvoj tata neodgovoran?”

Ejpril se prenula na iznenadni zvuk i udarila lakat o metalnu ogradu. Galeb, kog je dotad hranila mrvicama hleba, odleteo je glasno krešteći.

Pored nje je stajao dečak kog je poslednji put videla u pristaništu u Tromzu, kada je glasno negodovao dok je tatinu kompletnu kolekciju Mocarta i kasetofon prenosio na poluzarđali teretni brod, koji

su pronašli da ih preveze do Ostrva medveda. On je bio kapetanov sin, možda dve-tri godine stariji od nje. Ovako izbliza, mirisao je na morsku so, motorno ulje i nešto treće što Ejpril nije mogla da pre-

pozna. A opet, budući da je ovde sve bilo drugačije i čudnije od njene zemlje, moguće je da on uopšte nije neobično mirisao.

Pa, ipak, to nije činilo njegovu rečenicu prihvatljivom niti je zaslužilo odgovor Ejpril. Ali nije se radilo samo o tome, već i o njenoj nesigurnosti da progovori dok je sendvič s puterom od kikirikija ozbiljno pretio da joj se popne uz grlo i izleti kroz usta.

„Ja bih prilegao da sam na tvom mestu”, rekao je dečak i pokazao joj prstom na klupicu ispod pramca broda. „To pomaže kod morske bolesti.”

Ejpril je sumnjičavo pogledala prema tvrdoj drvenoj klupi. Ali kad se brod ponovo ozbiljno zaljuljao, poslušala ga je i opružila se na klupi, tako da je jedino mogla da vidi nebo. Ako ništa drugo, pramac ju je bar štitio od ledenog vetra, koji ju je dotad nemilosrdno štipao za obraze. Mislila je da će onaj dečak otići, ali umesto toga, on je seo na drugi kraj klupe i mirno počeo da čisti prljavštinu ispod svojih noktiju.

„On nije neodgovoran”, konačno je progovorila Ejpril, osetivši da joj se stomak malo smirio. „On je *naučnik*.”

„Tim gore”, odgovorio joj je dečak i okrenuo se licem ka njoj.

„Moj tata kaže da naučnici žive i rade u meteorološkoj stanici na ostrvu još od 1918. godine.”

„To je istina! Ali nikad nisu dovodili... devojčice.”

„Nije mi jasno zašto izgovaraš reč *devojčica* takvim tonom.” Ejpril se ljutito podigla u sedeći položaj.

„To što sam devojčica ne znači da sam slabić. Jednom sam se uspenrala na vrh drveta kestena samo da bih spasla komšijsku mačku!”

Dečak joj nije odgovorio. Samo se gromko nasmejao i raširio ruke, pokazujući joj tmurno nebo i nemirno more, kao da je time hteo da joj kaže da se trenutno nalaze na drugoj planeti. „Šta ti uopšte znaš o ovim krajevima?”, upitao ju je pošto je konačno prestao da se smeje. „Jesi li ikada bila ovoliko severno? Znaš li koliko ovde može biti hladno?”

„Možda ne znam previše o ovim krajevima, ali

zato znam da si ti nepristojan”, rekla mu je Ejpril. „Da sam na tvom mestu, sigurno bih se potrudila da novajliji pomognem da se snađe. Osim toga, uopšte se ne plašim nepoznatog. I baš me briga za hladnoću.”

Izraz dečakovog lica postao je prijateljskiji. „Ja sam Tor”, rekao je i ispružio joj ruku. „Ne obaziri se na nas. Moj tata i ja smo toliko dugo na moru da smo skoro sasvim zaboravili na pravila lepog ponašanja.”

„Ja sam Ejpril. Ejpril Vud.”

Rukovala se s njim. Ruka mu jeste bila gruba kao stari kanap, ali istovremeno i nekako ohrabrujuća. Činila joj se kao ruka osobe koja bi mogla da joj se snađe u nevolji.

„Da li je opasno tamo?”, tiho ga je upitala.

„Tamo je divljina”, reče joj Tor. „Svaka divljina je puna opasnosti.”

„Ali tamo nema belih medveda?”

Tor je odmahnuo glavom. „Nema ih već godina-ma. Čemu to tužno lice? Beli medvedi nisu pitome životinje. Oni nisu kućni ljubimci. Da se sretnoš s

njim, smazao bi te u tri zalogaja.”

Ejpril se pretvarala da gleda u more kako ne bi morala da se suoči s njegovim šašavim osmehom.

„Uzgred rečeno, ne kapiram onaj tvoj trik s galbom.”

„Koji trik?” Ejpril je okrenula glavu ka njemu.

„Kako si ga naterala da ti jede iz ruke?”

„Nije to nikakav trik”, odgovorila mu je uvređeno. „Naučila sam kako treba da se ponašam da me se životinje ne bi plašile.”

Tor ju je začuđeno pogledao i napravio izraz lica koji je pozivao na razgovor.

„Suština je u tome da ih pažljivo slušaš”, objasnila mu je. „Ali ne ušima, već ovim”, dodala je i postavila ruku na srce.

„Ti si skroz drugačija”, rekao joj je.

„Je li? Sad više nisam *samo* obična devojčica?”

Tor joj se osmehno, ali ovog puta široko i iskreno, tako da nije imala druge nego da mu uzvрати na isti način.

„Kad stigneš na to ostrvo, znaš li da nećeš moći

nikuda da odeš?”, upitao ju je poluzabrinutim tonom. „Sve dok tata i ja ne dođemo za šest meseci da vas pokupimo.”

Ejpril je imala osećaj da tu postoji još nešto. Vešto je skrivala osećanja od svog tate i umela da zakamufira ono što je stvarno želela da mu kaže, tako da je umela da prepozna kada to drugi čine. Čekala je da joj on to sam saopšti jer, o čemu god da se radilo, htela je da to sazna. Umesto da joj bilo šta kaže, dečak je izvadio parče olovke iz jakne i nažvrljao neki broj na pozadini koverta koju je izvukao iz džepa.

„Ostrvo medveda je vrlo negostoljubivo mesto. Čuvaj se, Ejpril Vud”, rekao joj je. „A ako ti ikad zatrebam, samo okreni ovaj broj.”

Nije mogla da zamisli zašto bi joj on uopšte bio potreban, ali za svaki slučaj, uzela je koverat i stavila ga u džep kaputa. Potom je gledala kako se Tor pridružuje grupi mornara mišićavih tela, ogrubelih lica i čvrstih šaka, naspram kojih je njen tata delovao kao da je napravljen od morske pene. Otkako su isplovili iz luke, on se zatvorio u kabinu i okružio

knjigama kako bi se što bolje pripremio za novi posao. Znajući da on ne voli da ga uznemiravaju, ali i da kabina smrdi na ribu, Ejpril se ponovo opružila na klupi i utonula u san.

„Kopno na vidiku!”, neko je uzviknuo toliko glasno kao kad crkvena zvona najavljuju nečije venčanje. „Kopno!”

Još uvek sanjiva, Ejpril se podigla u sedeći položaj i protrljala oči da se uveri kako ono što vidi nije san. Nedaleko od nje stajao je Tor, s parčetom hleba na dlanu ispruženom preko ograde. Pogled mu je bio uperen ka nebu i imao je optimističan izraz lica, otprilike onakav kakav je ona imala prvog dana u školi. Nešto ju je primoralo da ustane s klupe i stane pored njega.

„Ne smeš da budeš toliko napet i prestani da zadržavaš dah.”

„Ovako?”, rekao joj je i opustio ruke i ramena.

„Trebalo više da se opustiš iznutra”, uzvratila je. „Ponašaj se kao da si napravljen od vode. Kao da

je sve oko tebe meko i nežno. Eto tako. A sad se ne pomeraj. Galeb je iznad tebe. Budi tih i...”

„Tore!”, proderao se kapetan preko cele palube, na šta je galeb uplašeno zakreštao i vinuo se ka nebu.

Ejpril se stidljivo povukla unazad. Nije znala šta da očekuje od kapetana, koji je bio toliko različit od svih ljudi koje je dosad upoznala.

„Nadam se da ne smetaš našim gostima”, kapetan je začuđeno pogledao ka Torovom ispruženom dlanu s hlebom. „Potreban si nam na krmi.”

Tor je momentalno ispuštio hleb i otrčao, a Ejpril je ostala da stoji, zapanjeno gledajući u kapetanovo lice. U njemu je bilo nečeg žestokog i divljeg, kao da je taj čovek toliko oguglao na severne vetrove i ledena mora da im je postao sličan. Tog trenutka bilo joj je drago što nije visoka i što je kapetan skoro i ne primećuje.

Ne izgovorivši ni reč, kapetan se okrenuo i otišao, a ona je tek tada ispuštila vazduh kroz usta i odahnula.

Paluba se odjednom ispunila mornarima, koji su

brzo i vešto obavljali svoje poslove. Nije videla Tora među njima, ali je zato ugledala svog oca. Stajao je naslonjen na ogradu u svom prepoznatljivom saku od tvida i ispeglanim pantalonama, zaneseno gledajući u daljinu, očigledno nesvestan hladnoće i niskih temperatura. Prišla mu je i, uprkos slanom morskom vazduhu, osetila je miris bombone od anisa, koju je tata sisao.

„Tata?”

„Stigli smo, Ejpril. Stigli smo!”, rekao joj je, ne odvajajući pogled od pučine. „Uspeli smo.”

Pokazao je prstom ka nečemu, ali ona nije videla ništa drugo osim izmaglice, uzburkanog sivog mora i tmurnog neba. Odjednom ju je obuzelo osećanje da ulaze u neki zabranjeni deo univerzuma.

„Zar nije prelepo?”

Ostrvo je konačno izronilo iz sumaglice, kao kad podešavate točkić na dvogledu, pa vam se odjednom sve razbistri pred očima.

„Ostrvo medveda”, izgovorio je glasom istovremeno punim strahopoštovanja i čuđenja.